

Plantauerat autem Dominus. Deus Paradisum Voluptatis a principio, in quo posuit hominem quem formauerat: in hac autem plantatione Paradisi Conceptionem intemeratam Mariæ intelligunt S. Efræn., S. Germ., S. Ioan. Damas. et S. Petrus Danianus. 3ª Figura desumpta est ex Arca à Noemo Dei ordinatione constructa, et inter aquas unicè seruata. Iam verò præter Ecbertum Abb., Hesychium Jerosolymitanum, et Leonardum de Utino Ordinis Predicatorum, designari ipsa Romana Ecclesia intelligit in Arca Bta. V., in diluuiio, peccatum Originis, in deliberatione à diluuiio, Immaculata Conceptio: audire lubet Oficium festi Immaculatæ Concept. “Factum est diluuium peccati super uniuersam terram, opertique sunt omnes montes excelsi Sanctorum; Arca verò Deifera eleuata est in sublime.” 4ª Rubus ardens, et non combustus, de quo dicit Ex. c. 3. v. 2. *Apparuit Dominus Moysi in flamma ignis de medio rubi: et videbat, quod rubus arderet, et non combureretur:* “Hæc, est Bta. scilicet V. Maria, inquit S. Ludov. Bertrand. in Ser. de Pma. Conc., rubus ille Moysis, qui ardebat, et non consumebatur. Ardebat hæc, nam more reliquorum ab Adamo descendentium, ex semine virili, et ardore concupiscentiæ fuit concepta; verùm incombusta, ac a communi Peccati Originalis incendio remansit illæsa.” Hoc

ipsum S. Efræn, S. Proculus, Hesychius, Ecbertus, necnon et Theodorus Ancyranus in Epistola lecta in Synodo Ephesina, apertè declarant. 5^a Fuit Arca veteris testamenti Dei ordinatione a Moise constructa: *Arcam, inquit Ex. 25. v. 10, de lignis setim compingite... et deaurabis eam auro mundissimo intùs, et foris:* In lignis setim B. Virginis incorruptibilitas et mentis et Corporis; significatur, iuxta S. Laurentium, Just. et Nicolaum de Lyra. “Arca est, inquit S. Gregor. Neocæs., Sma. Virgo, intrinsecus et extrinsecus deaurata, quæ uniuersum Sanctificationis thesaurum suscepit.” Consulatur insuper S. Amb. in hunc locum. 6^a In lib. 3. Reg. c. 10. legitur: *Fecit etiam Rex Salomon Thronum de Ebore grandem; et vestiuit auro fuluo nimis... Non est factum tale opus in universis Regnis.* Sub hocce Throno Virginem Matrem debere intelligi notauit D. Petrus Damianus: En eius verba: “Salomon noster, non solùm Sapiens, sed et Sapientia Patris; non solum Pacificus, sed et Pax nostra, qui fecit vtraque vnum; fecit Thronum, vterum vide licet intemeratæ Virginis, in quo sedit illa Maiestas, quæ nutu concutit Orbem... Quid grandius Virgine Maria?.. Attende Seraphim, et in illius superioris naturæ superuola dignitatem: et videbis quidquid maius est, minus Virgine, solumque Opificem opus istud supergredi.”

7^a Nebulam paruam, quæ visa est Eliæ in monte Carmelo et quæ ascendebat de mari, Mariæ V. typum fuisse, et communis fidelium pietas, et solemne festum Btæ. V. sub titulo de Monte Carmelo, et SS., Pontificum diplomata pro hac aduocatione abundè demonstrant: præterea quidam Ioannes Ierosol. scriptor decim tertii sæculi, sic exponit: nubecula, V. Maria; mare, natura humana infecta peccato originis, "quæ infantula [M^a] esset munda ab omni peccatorum sorde: quemadmodum nubecula fuit de mari amaro, sine tamen aliqua amaritudine." 8^a Denique Templum à Salomone constructum, auro mundo coopertum, in quo omnia ita consentiebant ut mirabili dispositione nusquam mallei strepitus fuerit auditus: fuguræ applicatio perspicua, ut videre est passim apud interpretes, præsertim apud C. A. Lapide.

Si autem de sententiis pro Immunitate B. Mariæ Virginis à peccato originale sermo sit, ea plura sunt quam vt omnia lato calamo prosequi possimus: principaliora se ligamus, cœtera compendiosè relaturi. Primò itaque nobis sese offert luculentissimum testimonium Geneseos cap. 3. v. 14 et 15. *Et ait Dominus Deus ad serpentem inimicitias ponam inter te et mulierem et semen tuum, et semen illius: tu insidiaveris calcaneo eius, et Ipsa conteret caput tuum.* B. Maria in Virginem iuxta germanum Scrip-

turæ sensum esse mulierem illam, inter quam, et serpentinum Diabolum perpetue inimicitias, positurus erat Deus; extra dubium colocat autoritas ferè vnanimis cunctorum Patrum ac Theologorum quam S. Ecclesia secuta multoties hoc in Liturgia supponit: ac propterea eruditissimus P. Martinus del Rio postquam D. Epiphanium, Theodoretum, S. Cyprianum, S. Augustinum, V. Bedam, Rupertum &c. pro hac sententia laudaverat, ait: "Solerter, et verè secundum allegoriam Scti Patres interpretati sunt per Mulierem, Mariam; per eius semen, "Jesum; per serpentem, Diabolum; per ejus semen, infideles et impios christianorum hostes:" in Pharo Sac. Sap. seu Comm. et glos. litt. in Gen. c. 3. n. 53,

Iure ergo meritò graues et antiqui Theologi, D. Dionysius Carthusianus, Johannes Lansperg., Johan. Eckius, Iacobus de Valentia, aliisque plures ex isto loco Gen. Mariam ab Originali, labo præseruatam fuisse colligunt. Adiamus Dion. in 3. sent. d. 3. q. 1. "Horreamus, inquit, Mulierem, quæ caput serpentis erat contritura, quandoque ab eo contritam, atque Diaboli filiam fuisse Matrem Domini, fateri." Jacobus de Valentia, super cant. Magnificat ait. "Si sola ergo V. Maria contriuit caput serpentis, prout ante sententiam latam fuit dictum; Serpens non potuit mordere Virginem Mariam illo qua-

“druplici morsu; quia aliter non contriuisset caput ser-
“pentis. Nam manifestum est, quod non momordit eam
“morsu corruptionis, Ærumnarum, et dolorum in con-
“ceptu, et partu Filii Dei; nec morsu Incinerationis, vt
“iam communiter tenet tota Ecclesia. Ergo minùs mo-
“mordit eam morsu Originalis culpæ, aut alterius pecca-
“ti; quod maximè ipsam vulnerasset.”

Nec refert, quod in Hebræo legatur *ipse non ipsa*, vt
in vulgata; et in versione LXX *ωντος*, id est, ipse. De
hac re consulatur Ven. Robert. Cardin. Bellarminus in
lib. 2. de Verbo Dei cap. 12. n. 3. ubi ostendit, nullum
præindictum ex hoc pati lectionem vulgatæ.

Job cap. III v. 9 Obtenebrentur Stellæ caligine eius
expectet Lucem, et non videat, nec ortum surgentis Au-
roræ. S. Thom. 3 p. q. 37. a. 2, ad 2. ait: “Et hoc sig-
nificatur Job. 3. vbi de nocte originalis peccati dicitur;
“Expectet lucem, id est Christum, et non videat, quia nihil
“inquinatum incurrit in illam, vt Sap. 7., nec ortum surgen-
“tis auroræ, id est B. Virginis, quæ in ortu à peccato ori-
“ginali fuit immunis.” Hoc idem S. Petrus Dam. Serm. 1.
de Assumpt. B. V. De quo autem ortu, an de primo,
hoc est de Conceptione, an de secundo, hoc est de nativitate?
quæritur inter D. D. S. Thom. loquitur de secun-
do, verò S. Petrus Dam. et Ric. à S. Victore agi viden-

tur de primo; quod eti am ex toto contextu benè inspecto
deducitur. Quod quamvis ex mente D. Thom. ad Na-
tuitatem B. M. referatur, tamen ideo Angelici Doct. ver-
ba in medium protuli quia ex eis satis appareat, verba Iobi
ad Virginem spectare; vndè facile via operitur ad alio-
rum interpretum sententiam amplectendam qui ad Dei-
paræ Immaculatum Conceptum eadem verba deruant.—
Psal. XLV v. 5. c. 6. *Fluminis impetus lœtificat Civitatem*
Dei Santificavit Tabernaculum suum Altissimus. Deus in
medio eius non commovebitur: adiuvabit eam Deus manè
diluculo. S. Thom. loco sup. cit. interpretatur psalmis-
tam de B. M. V.: “Videtur, inquit, significari Santificatio
“Matris Dei, quia tabernaculum Dei dicitur.” S. Me-
thodius, S. Johan. Damasc. et ali i hoc ipsum sentiunt:
sed clariùs pro nostrâ causâ S. Vinc. Ferrer.. serm. de
Nat. Virg. “Primò ostenditur Quantitas sanctitatis Virg.
“Mariæ: Fluminis impetus &c. Secundò, sua Dignitas;
“Santificauit tabernaculum &c. Tertiò, sua Firmitas:
“Deus in medio eius non commouebitur. Quartò, decla-
“ratur *Primitia*, cum dicitur: adiuvabit eam Deus manè
“diluculo.” Quid expreisùs?—Psal. LXXXVI v. 3. de
5. *Gloriosa dicta sunt de te, Civitas Dei &c. Homo natus*
est in ea, et Ipse fundauit eam Altissimus. Prover. 9. v. 1.
Sapientia ædficauit sibi domum, excidit columnas septem.

Cant. c. 2. v. 2. *Sicut liliū inter spinas sic amica mea inter filias.* Pluraque alia testimonia quæ pasim apud auctores citata reperiuntur, alegare possemus: sed ne adeo longa enarratio fastidium generet; finem iam huic parti, in qua Sacræ Scripturæ sententiæ Pro Immaculata B. M. V. Conceptione digestæ à nobis fuerunt, imponamus duobus celeberrimis testimonis, unum ex veteri, aliud ex nouo testamento desumptis. Primùm est:

Canticorum Cap. IV ver. 7. *Tota Pulchra es Amica mea, et macula non est in te.* Logissimum esset referre tota Sanctorum P. P. et interpretum seriem, qui in hoc canticorum textu agnoscunt verba Cœlestis Sponsi ad suam per dilectam Sponsam Mariam, cuius singularem et omnimodam Puritatem, etiam Originalem, enixé commendat: addeat lector Plaza Act. 1. art. 2. pag. 100. vbi ordine chronologico seruato, adducuntur Sanct. ac Interp. auctoritates. Nobis suficiat aliquos inter præcipuos commemorare. D. Thom. 3. part. quæst. 27. a. 4. textu citato probat nullam in Virgine etiam venialis peccati maculam fuisse: undè Catharinus arguit quod nec originalis; quia per illum magis quam per veniale omnem Matris pulchritudinem foedatur. Hinc etiam S. Germanus infert eius puritatis excelentiam: hinc Hugo de S. Victore; hinc Amadeus; hinc Alanus magnus; hinc plu-

res alii nullum in Virgine ante et post conceptionem fuisse peccatum credunt. Sed præcipue S. Dionisius Cartucianus, sic arguit: "Si tota pulchra est, ergo nec originalis culpæ maculam accepit." L. 1. de Prec. M. art. 13. p. 188. Et S. Bernardinus Senen. "fuit, inquit, B. V. sine primo "Vae, hoc est sine Tyranno concupiscentiæ peccati originis, quia sine eo concepta est, sicuti teste Salom, "didicimus, qui ait tota pulchra est amica mea, et macula, "silicet originalis culpæ, non est in te." Alto silentio prætermito Belarm., Petrum Gal. Gasparem. Sanctum. cœterosque insignes Theologos, qui hanc expositionem sunt secuti.

Alterum testimonium ex nouo testamento desumptum est: Lucæ cap. 1. *Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena.* Curiosa est Alberti Magni nonnullorumque veterum interpretatio, qui ex prima voce *Ave* remotiōem ab omni maledictione in B. Virgine arguunt; dicunt enim quod, cum *A* particula sit negativa, *Ave* idem significare ac *sine vœ*, hoc est, sine maledictione: iuxta quem sensum intelligi posse credunt verba Hymni: *mutans Evœ nomen.* Sed relicta, vt parùm solida, ista consideratio, vtpote minus conformis originali græco, in quo legitur verbum *χαιρε* incapax istius allusionis: solidiora fundamenta expendamus. Quærendum

est, igitur, primò de qua plenitudine gratiæ. dum dicitur *gratia plena*, agatur, an de plenitudine iam possesa, an de futura; et iterum, an plena gratia, quia Deum erat conceptura, an e contra, Deum conceptura erat, quia plena gratia? Pro quorum intelligentia obseruandum est cum Maldonato: "Mariam non dici *gratia plena*, "neque quod concepisset, neque quod conceptura esset "Christum; sed quod ipsa in se, quamuis non ex se, ple- "na esset gratia, qua quidem digna facta est, vt Christum "conciperet, licet eam tam plenam, tamque abundantem "Gratiæ non habuisset, nisi conceptura Christum fuis- "set. Ratio est, quia nondum Maria Christum conce- "perat, cum hæc illi verba Angelus dixit, vt ex sequen- "tibus perspicuum est: et græcum verbum οεχαριτωμενη "quod noster vertit, *Gratia plena*, participium præteriti "temporis est. Itaque cum de Conceptione agitur, pers- "picuè Angelus docet, nondum concepisse, sed concep- "turam esse: cum verò de gratiæ plenitudine, non im- "plendam fore, sed plenam iam esse dicit."

Itaque et plena fuit gratia quia Deum erat concep-
tura, et Deum conceptura erat quia gratia plena; sed
diuerso ordine, primùm in genere causæ finalis, finis
enim huius plenitudinis erat Maternitas diuina, seu In-
carnatio Verbi, quæ in illa fieri debebat. Secundùm, in

genere causæ dispositiæ, et quodam modo meritoriae
etsi latè.

Iam verò quænam sit S. S. Patrum ac Theologorum
huius sententia interpretatio videamus. S. Gregorius
Thaumat. S. Hieronimus, sed præcipuè S. Petrus Dam.
ex hoc loco ita plenitudinem gratiæ Mariæ V. conses-
sam commendant, ut omnem prosus peccatum omnino
ab illa excludere videantur. Sufficiat hos inter S. Petrum
Dam. audire. Hom. in Nat. B. V. M. pag. 128 t. 2. ita
scribit: "Quid sanctitatis, quid iustitiae quid Religio-
"nis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit,
"quæ totius diuinæ gratiæ Charismate plena fuit? Sic
"nanque ab Angelo, dum salutaretur, audivit: *Ave gra-*
tia plena Dominus tecum. Quod rogo vitium in eius
"mente, vel corpore vindicare sibi potuit locum, quæ ad
"iustar cœli, plenitudinis totius Diuinitatis meruit esse
"Sacrarium?" Aliæ sunt eiusdem loci expositiones, in
quibus S. S. Patres expreſſis terminis Immunitatem Virg.
M. à peccato Originali docuerunt. Duas ex his selige-
re lubet. S. Fulgent. Hom. de laud. B. M. ex partu
Saluatoris col. 495 aiebat: "Cum dixit *Ave*, Salutationem
"illi cœlestem exhibuit. Cum dixit *gratia plena*, osten-
"dit ex integro iram exclusam primæ sententiæ, et ple-
"nam benedictionis gratiam restitutam." *Exclusam di-*

cit iram primæ sententiæ, non quia primitùs fuerit introducta, sed quia nunquam *admissa*, seu quod clariùs est, prohibita ne introduceretur. Ita Piazza, act. 1. a. 2. test. XX. Multò verò expesiùs D. Bonavent. Serm. 2. de B. Semper V. M. tom. 3 pag. 389. edit. Rom. 1596: “Domina nostra fuit plena gratia præueniente in sua sanctificatione, Gratia scilicet præseruatiua contra fæditatem originalis culpæ, quam contraxisset ex corruptione naturæ, nisi speciali gratia præuenta, præseruataque fuisset.” Hæc commentario non egent. Luctuulentissimam eiusdein loci explanationem, et ad nostrum propositum aptissimam videri potest in Cathech. Rob. Card. Bellamini, quem suo loco inter Doctores et Theologos numerabimus.

Hæc sanctæ scripturæ testimonia sufficient; non quia alia desint, immò et multò plura sunt, quæ heic eruditus Theologus desiderabit; sed quia tot inter ac tanta, quæ adduci poterant, hucusque a nobis adducta, principaliora et magis ad litteralem, vel mysticum, sed verùm diuinæ Scripturæ sensum proximiora, videntur: ex quibus Conceptionem B. M. Virginis et Immaculatam prorsùs fuisse, et hoc inter veritates a Deo siue litteraliter, siue mysticè reuelatas recenserì posse non immetitò concludatur.

Iam verò ad perfectam sacræ Scripturæ sententiarum intelligentiam, loca in contrarium allegata opus est in medium bona fide proferre, et eorum solutionem deinde breuiter indicare. Sunt quæ sequuntur.

Job cap. XIV. v. 4. *Quis potest facere mundum de inmundo concepto semine? Nonne tu, qui solus es?*—Iuxta LXX. Nemo mundus à sorde, nec infans, cuius est unius diei vita super terram.—Ad Romanos, cap. 3. v. 23. Omnes enim peccauerunt, et egent Gloria Dei.—Ibidem cap. 5. v. 12. Sicut per unum hominum peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors perstransuit; in quo omnes peccauerunt.—Ibidem cap. 5. v. 18. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per vnius obediētōem iusti constituuntur multi.—Ad Ephesios cap. 2. v. 3. In quibus et nos omnes conuersati sumus in desideriis carnis nostræ. . . . . Et eramus natura; filii iræ sicut et cœteri.—1. ad Corinthios, cap. 15. v. 22. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes uiuiscabuntur.—2. ad Corinthios, cap. 5. v. 11 et 15. Quoniam si vnuis pro omnib[us] mortuus est, ergo